

KNIHOVNÍK

Viac než len metodický časopis
pre verejné knižnice okresov
Trenčín, Nové Mesto n/V, Bánovce n/B a Myjava

1/2021

Výt'ah poteší najmä imobilných

Trenčianska knižnica má oficiálne prívlastok bezbariérová.

Viac sa dočítate na 8. strane.

OBLÚBENÝCH AUTOROV UŽ NÁJDETE AJ V PODCASTE

Návštevníkom trenčianskej knižnice, ktorým chýbajú diskusie so spisovateľmi, svetlo na lepšie časy. Môžu sa vrátiť do éry pred zákazu hromadných podujatí. A môžu tak urobiť kedykoľvek, kdekoľvek, zdarma a bez akejkoľvek registrácie. Stačí len prístup na internet.

» s. 4

MAJSTER SLOVA PREZRADIL, AKO SA SPIEVA V KLIENTKE

Spoločenská miestnosť Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne patrila 9. septembra 2020 spisovateľovi Rudolfovi Dobiášovi a hlavne prezentácii jeho zatiaľ ostatnej knihy *Ako sa spieva v klietke*. Venoval ju tisíciam politických väzňov.

» s. 13

NA POČIATKU NOCI DIVADIEL BOLA KNIŽNICA

Noc divadiel sa koná vždy tretiu novembrovú sobotu vo viacerých mestách súčasne. V ére korony diváci objavili nový rozmer podujatia. Pritom sa napríklad dozvedeli, že autorka hry *Svetový Slováč Štefánik* prečítala pri jej tvorbe 27 knih...!

» s. 15

Úvod(ník)	3
Oblíbených autorov už v knižnici nájdete aj v podcaste	4
Prečítali sme za vás (aktuality zo sveta knižníc)	4
Súťaž Knižnica roka súčasť Ceny ministra kultúry SR	5
Štandard pre dobrý knižničný fond	5
Ročný výkaz o knižnici	5
E-výpožičky: liek na druhú vlnu	5
Štatistické údaje o činnosti verejných knižníc v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín za rok 2019 v porovnaní s údajmi za rok 2018	6
Vyšiel nový kalendár výročí osobností a udalostí	8
Nový výťah poteší najmä imobilných čitateľov	8
Otvor srdce, daruj knihu	9
O znovuoživenie bol veľký záujem (diel II.)	9
INTERVIEW: V čase pandémie sme načreli do knižnice spred štyroch desaťročí (Rudolf Samuel, 1934–2020)	10
Literárnu súťaž vyhodnotili bez laureátov	11
Kultúrne podujatia sú dočasne zrušené	11
Výsledková listina 28. ročníka celoslovenskej Literárnej súťaže Jozefa Braneckého	12
Rudolf Dobiáš: Ako sa spieva v kletke	13
Na počiatku Noci divadiel bola knižnica	15
Archív VKMR: Polstoročie Miestnej ľudovej knižnice v Kubrej (1925–1975)	15
DETSKÁ STRÁNKA: Inšpirujeme sa, tvoríme a zostávame v kontakte	16

FOTOGRAFIA NA OBÁLKE: Odovzdanie do užívania prístavby výťahu knižnice na Jaselskej ulici v Trenčíne. Zľava: poslanec zastupiteľstva Trenčianskeho samosprávneho kraja Tomáš Vaňo, predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja Jaroslav Baška, riaditeľka Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne Gabriela Krokvičková, zástupca zhotoviteľa stavby (VÝŤAHY ZEVA, s.r.o.) Ján Gavalda. Dátum: 30. 11. 2020. Foto: VKMR.

Milé naše čitateľky, milí čitatelia,

žijeme v období, ktoré by sme ešte nedávno považovali za úplnú utópiu. Prináša nám veľa problémov, no mnohému nás aj učí. Pozitívnu správou však je, že aj napriek mnohým obmedzeniam, ktoré sú v platnosti, Vám prinášame na príjemnenie dní náš časopis, ktorý nie je určený len pre knihovníkov.

V úvode Vás informujeme o novinkách, ktoré knižnica zaviedla počas ďalšieho zatvorenia. Návštevníkom knižnice, ktorým chýbajú naše pravidelné diskusie so spisovateľmi, prinášame novinku v podobe Biblio-podcastov, ktoré si môžu vypočuť prostredníctvom streamingovej platformy Spotify. Nielen na karanténne opatrenia ponúkame našim čitateľom overený liek v podobe elektronických kníh prostredníctvom aplikácie e-Reading.

V mozaike sa dočítate o prístupnení nového výťahu na Jaselskej ulici, ako aj o znovuotvorení knižnice po trojtýždňovej jesennej prestávke. V rubrike interview sme načreli do archívu knižnice a prinášame Vám rozhovor s bývalým riaditeľom Krajskej knižnice v Trenčíne PhDr. Rudolfom Samuelom.

Kultúrne podujatia v dobe pandémie dostali stopku aj v trenčianskej knižnici. To však nebránilo tvorcom divadelnej hry *Svetový Slováč Štefánik* načrieť do informačných zdrojov trenčianskej knižnice a zmapovať tak vznik už spomínanej hry, o ktorej si môžete prečítať na 15. strane. Posledný novembrový piatok patril po minulé roky slávnostnému vyhodnoteniu celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého. Organizátori niť súťaže aj napriek pandémie nepretrhli a pre tentokrát literárnu súťaž vyhodnotili bez účasti laureátov. Podrobnosti Vám prinášame v rubrike kultúrne podujatia.

Prajeme Vám príjemné čítanie !

Ing. Gabriela Krokvičková
riaditeľka Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne

Obľúbených autorov už v knižnici nájdete aj v podcaste

Návštevníkom trencianskej knižnice, ktorým chýbajú diskusie so spisovateľmi, svitlo na lepšie časy. Môžu sa vrátiť do éry pred zákazom hromadných podujatí. A môžu tak urobiť kedykoľvek, kdekoľvek, zdarma a bez akejkoľvek registrácie. Stačí len prístup na internet.

Stretnutia s osobnosťami kultúrneho života knižnica oprášila prostredníctvom

PODCASTOV. Do éteru spočiatku vypustili trinásť zvukových záznamov z vlastných besied. Výber podliehal viacerým kritériám. Všetkých hostí však spája vzťah k Trenčianskemu kraju, resp. Verejnej knižnici M. Rešetku (VKMR).

Medzi nahrávkami nechýbajú spomienky speváčky ľudových piesní Lýdie Fajtovej, talkšou s hercom Štefanom Skrúcaným,

diskusia s kňazom Mons. Mariánom Gavendom, interaktívna prezentácia detskej knižky Barbory Kardošovej či exkluzívny rozhovor Daniely Kapitáňovej so satirikom, spisovateľom, prekladateľom a literárnym kritikom Kornelom Földvárom.

„Podcasty sú dnes v kurze. Ide o jedinečnú príležitosť, ako zostať v kontakte s obľúbenými autormi. Projekt má ambíciu zatriktívniť služby, ktoré poskytujeme verejnosti, no v prvom rade v sebe nesie silný umelecký odkaz. Súbor podcastov budeme priebežne rozširovať o aktuálne zvukové nahrávky,“ priblížila riaditeľka VKMR Gabriela Krokvičková.

Pútavo zostrihané zvukové záznamy sú k dispozícii na počúvanie cez streamingovú platformu Spotify.

Do menu "BIBLIO PODCASTU" vedie cesta aj cez web trencianskej knižnice, kde je v pravom paneli k téme vytvorený samostatný banner.

Pre plnohodnotné zobrazenie stránky je odporúčané použiť aktuálne verzie prehliadačov: Google Chrome, Mozilla Firefox, Microsoft Edge, Opera, Safari. Služba nie je podporovaná prehliadačom Internet Explorer.

■ PETER MARTINÁK; Grafika: VKMR

PREČÍTALI SME ZA VÁS • AKTUALITY ZO SVETA KNIŽNÍC

Instagram a jeho využitie v knižniciach

Instagram patrí momentálne medzi najznámejšie a najviac využívané sociálne siete nielen na Slovensku, ale na celom svete. Je dostupný ako bezplatná aplikácia a od iných sociálnych sietí sa líši svojím obsahom – možno tu zdieľať iba fotografie a krátke videá. Je to obľúbený marketingový nástroj taktiež pre malé i veľké firmy, neziskové organizácie, múzeá, galérie a knižnice.

Každý deň pribudne na Instagrame 100 miliónov nových fotografií a videí a je potrebné, aby ich bolo možné vyhľadať. Preto Instagram zaviedol tzv. hashtagy, označené symbolom #. Hashtagy by sme mohli definovať ako kľúčové slová. Príspevok s jedným hashtagom má o 12,6 % väčší dosah, ako bez neho. Pri jednom príspevku sa dá použiť maximálne 30 hashtagov, pokiaľ sa ich zadá viac, popis sa nezverejní. Je potrebné sa zamyslieť, čo môžu naši potenciálni sledovatelia (v prípade knižníc používatelia) vyhľadávať

– a použiť tieto termíny. Je dobré použiť hashtagy v slovenčine i v angličtine.

Na Instagrame sa vybudovala rozsiahla komunita čitateľov, ktorí zdieľajú príspevky o prečítaných knihách, recenzie na knihy a knižné tipy, označovaná ako „bookstagram“. Pod týmto hashtagom sa nachádza viac ako 42 miliónov príspevkov. Tie môžu byť veľkou inšpiráciou pre knižnice, pretože ukazujú, že je o knihy mimoriadny záujem, stačí ich iba lákavo predstaviť. Pretože je Instagram vizuálna sociálna sieť, kladie sa veľký dôraz na kreativitu a kvalitu daných príspevkov. Knižnice sa takto môžu zviditeľniť i medzi mladými ľuďmi.

■ Zdroj: Knižnica, č. 2/2020, s. 14–18

LEGO – miesto stretnutí

LEGO je po celé desaťročia neoddeliteľnou súčasťou detských izieb na celom svete a okresná knižnica v Duisburgu Homberg-Hochheide sa rozhodla ponúknuť svojim čitateľom „LEGO – miesto stretnutí“. Deti táto stavebnica mimoriadne baví. Skladaním sa podporujú ich motorické, kognitívne a sociálne zručnosti. Verbalizácia pri hre

taktiež zlepšuje jazykový rozvoj a vyjadrovacie schopnosti detí. Podľa nemeckých knihovníkov je množstvo zručností podporovaných LEGOm optimálne pre prácu s deťmi vo verejných knižniciach. Zamestnanci knižnice čítajú deťom rôzne príbehy a následne spoločne s nimi skladajú na danú tému vybrané výtvyry. Tie sú následne vystavené vo vitríne a motivujú tak ostatné deti k spoločným aktivitám s LEGOm.

Pre túto činnosť bolo nutné získať veľké množstvo stavebných kociek – cca 2 000, pretože každé dieťa ich na svoju tvorbu potrebuje min. 100-200 kusov. Nákup stavebníc je nákladná záležitosť a v tomto prípade knižnica získala financie z komunitného fondu Homberg-Hochheide.

Veľmi dôležitá je však príprava na samotnú akciu – je potrebné dobre vybrať tematicky správnu knihu a jej zodpovedajúcu stavebnicu. Pravidelné akcie sa uskutočňujú v knižnici raz za mesiac, za účasti cca 20 detí. Záujem je ďaleko väčší, no limitom sú malé priestory mestskej knižnice.

■ Zdroj: BuB Forum Bibliothek und Information, Jahrgang 72, Nr. 5, 2020, s. 229

PREČÍTALI SME ZA VÁS • AKTUALITY ZO SVETA KNIŽNÍC

Aplikácia Eye-trackingu vo výskume čítania

Čítanie je jedným z najtrvalejších a najvýznamnejších kognitívnych vynálezov ľudstva. Mnohé z charakteristických črt a aspektov vyjadrovania a myslenia nielen v literatúre, filozofii, vede, ale i v hovorených prejavoch gramotných ľudí, ktoré sa v minulosti považovali za samozrejmé, nie sú prirodzenou súčasťou ľudskej existencie – objavili sa práve vďaka zdrojom, ktoré umožnila a sprístupnila technológia písania. Najlepším dôkazom aktuálnosti a dôležitosti problematiky čítania a čitateľskej gramotnosti je mimoriadny nárast objemu výskumnej agendy v tejto oblasti. Výskumné iniciatívy vychádzajú z rozdielnych teoretických východísk a prinášajú veľmi

roznorodé výsledky a ich interpretácie.

„Off-line“ (post-procesuálne) merania schopností porozumieť prečítanému, majú síce veľký význam, no sú určite ďalej od reálneho procesu čítania. Z tohto hľadiska sú veľkým prínosom technologicky podporované výskumy a štúdie pohybu očí pri čítaní (eye-tracking). Kuperman, Matsuki a Van Dykeová pomocou eye-trackingových štúdií ukazujú, že rozdiely v schopnostiach čitateľov sú viditeľné práve v týchto „online“ (procesuálnych) meraniach, ktoré môžu určiť čitateľské výkony priamo v procesoch čítania (napr. referenčné rozlišovanie, monitorovanie súvislosti a konzistencie atď.) a variabilitu čitateľských zručností.

Vzhľadom na to, že existuje vzťah medzi pohybmi očí a kognitívnymi procesmi, je

možné pomocou merania očných pohybov skúmať to, ako detskí i dospelí recipienti spracúvajú informácie v rôznom formáte a rôznom prostredí. Na základe týchto meraní sa dá zistiť vizuálna pozornosť na objekty v prostredí, zmeny v sústredení sa na dané vizuálne podnety, hĺbka spracovávaní informácií, ako aj problémy v rámci tohto procesu. Výskumy zapájajúce sledovanie pohybu očí posúvajú poznatky o čítaní a jeho výrazných efektoch do zásadne odlišnej roviny – snažia sa preniknúť priamo do procesu čítania ako kognitívnej a konštruktívnej aktivity a podporiť tak poznatky o význame čítania ako výnimočnej a výrazne produktívnej (ničím nezastupiteľnej) mentálnej aktivity človeka.

■ Zdroj: ITlib, č. 3/2020, s. 16–26

■ Prečítala: JANA MAKIŠOVÁ

Súťaž Knižnica roka súčasť Ceny ministra kultúry SR

Cena ministra kultúry Slovenskej republiky nahrádza doterajších päť ocenení ministerstva v oblastiach umenia a kultúrneho dedičstva, medzi ktorými bola i súťaž Knižnica roka. Knižnice sa môžu písomne prihlásiť v rámci 2. kategórie – cena za výnimočný prínos inštitúcií v oblasti kultúrneho dedičstva alebo kultúrno-osvetovej činnosti. Návrhy laureátov za rok 2020 na ocenenie je možné predkladať prostredníctvom formulára https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2020/12/formular_cena_ministra_kultury-1.pdf. Štatút Ceny ministra kultúry SR je dostupný na adrese: https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2020/12/statut_ceny_ministra_kultury_SR.pdf

Zároveň je zverejnená výzva na predkladanie prihlášok do nomináčného procesu:

https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2020/12/Vyzva_na_predkladanie_prihlasok_do_nominacneho_procesu

[u_vyberu_nominantov_na_udelenie_ceny_ministerky_kultury_SR_kategoria_B.pdf](https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2020/12/Vyzva_na_predkladanie_prihlasok_do_nominacneho_procesu_u_vyberu_nominantov_na_udelenie_ceny_ministerky_kultury_SR_kategoria_B.pdf)

Termín predkladania návrhov je do **28. februára 2021**.

■ MZ; Zdroj: MK SR (culture.gov.sk)

Ročný výkaz o knižnici

Ročný výkaz o knižnici za rok 2020 spolu s metodickými vysvetlivkami sa nachádza na stránkach MK SR:

https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2020/12/KULT-10-01_o_kniznici_2020.pdf.

Je však určený iba pre prípravu štatistických údajov, pretože spravodajské jednotky ho budú ako po predošlé roky vyplňať elektronicky na základe im zaslanej mailovej výzvy. Predpokladaný termín vyplnenia výkazu je 1. 3. 2021.

Slovenská národná knižnica na svojom webe uverejnila dva dokumenty, ktoré majú napomôcť správne vyplneniu štatistického výkazu o knižnici KULT 10-01. Jeden je zostavený formou odpovedí na najčastejšie položené otázky

https://www.snk.sk/images/sluzby/ORKS/statistika/KULT_MK_SR_4-01/FAQ_Najcastejsie_polozene_otazky_kult_10_01.pdf

a druhý poukazuje na najčastejšie chyby pri vyplňaní štatistického formulára

https://www.snk.sk/images/sluzby/ORKS/statistika/KULT_MK_SR_4-01/Najcastejsie_chyby_kult_10_01.pdf.

■ MZ; Zdroj: culture.gov.sk, snk.sk

Štandard pre dobrý knižničný fond

V Knihovníkovi 1/2020 sme uverejnili informáciu o nových štandardoch pre verejné knižnice, ktoré zverejnili MKSR. V septembri 2020 vydala Slovenská národná knižnica metodický pokyn Štandard pre dobrý knižničný fond:

https://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Dokumenty_pre_knihovnikov/Standard_pre_dobry_kniznicny_fond.pdf.

Cieľom štandardu je určenie odporúčajúcich parametrov pre optimálny rozsah, obsah a kvalitu knižničného fondu v knižniciach, ktoré sú zriaďované alebo prevádzkované obcami, mestami či samosprávnymi krajmi. Určený je hlavne pre knižnice v obciach a mestách do 40 tisíc obyvateľov.

■ MZ; ZDROJ: snk.sk

E-výpožičky: liek na 2. vlnu

Novinku, ktorú sme pre všetkých čitateľov sprístupnili na jar, vám opäť ponúkame ako osvedčený liek na karanténne opatrenia. Spríjemnite si zimu službou elektronickej výpožičky!

Knihy stále patria k najžiadanejším komoditám dnešného sveta. Prostredníctvom aplikácie eReading získate prístup k takmer 9000 titulom.

Podrobný návod na využívanie e-výpožičiek nájdete na webe vkmr.sk. ■ PM

Štatistické údaje o činnosti verejných knižníc v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín za rok 2019 v porovnaní s údajmi za rok 2018

Štatistické údaje o činnosti verejných knižníc poskytl Národné osvetové centrum v Bratislave, ktoré je koordináciou a zabezpečením všetkých úloh a povinností súvisiacich s výkonom štatistického zisťovania v zmysle zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov poverené na základe rozhodnutia ministra kultúry č. 7/2014 zo dňa 29. mája 2014. Vybrané štatistické ukazovatele za rok 2019 sú uvedené v tabuľkách ako prvé v porovnaní s údajmi za rok 2018, ktoré sa nachádzajú pod nimi.

SIEŤ KNIŽNÍC

Okres	Knižnice spolu / knižnice poskytujúce služby	Z toho krajských / mestských / obecných knižníc	Knižnice, ktoré prerušili činnosť	Zrušené knižnice
Bánovce n/B	25/23	0/1/22	2	0
	26/25	0/1/24	1	0
Myjava	12/11	0/2/9	1	0
	11/11	0/2/9	0	0
N. Mesto n/V	28/28	0/2/26	0	0
	28/28	0/2/26	0	0
Trenčín	31/31	1/2/28	0	0
	30/29	1/2/26	1	0

KNIŽNIČNÝ FOND

Okres	Knižničné jednotky	Ročný prírastok k. j. spolu	z toho kúpou	Úbytky
Bánovce n/B	111 339	1 304	635	834
	114 339	1 388	703	394
Myjava	86 396	977	665	1 251
	91 173	891	747	222
N. Mesto n/V	267 729	2 255	1 422	1 813
	267 287	2 633	1 806	2 538
Trenčín	440 198	12 194	10 588	16 396
	434 596	11 188	10 383	12 557

VÝPOŽIČKY A SLUŽBY

Okres	Výpožičky spolu	z toho odbornej literatúry pre dosp.	z toho krásnej literatúry pre dosp.	z toho odbornej literatúry pre deti	z toho krásnej literatúry pre deti	z toho periodík	Počet študijných a čitateľ. miest	Počet prevádz. hodín pre verejnosť za týždeň
Bánovce n/B	78 764	13 731	42 250	3 840	16 880	2 063	158	85,50
	81 190	13 731	43 245	3 715	15 661	4 838	163	92,50
Myjava	40 085	3 312	25 008	1 650	7 878	2 237	67	79,50
	38 499	3 089	24 791	1 267	7 378	1 974	81	82,50
N. Mesto n/V	209 458	74 775	87 895	11 990	19 756	15 042	242	189,50
	208 741	71 374	86 356	13 554	21 116	16 341	229	193,50
Trenčín	493 648	125 070	223 052	15 760	58 947	70 819	472	286,50
	384 412	95 745	158 559	10 983	49 459	69 666	461	306

POUŽÍVATELIA SLUŽIEB KNIŽNICE, NÁVŠTEVNÍCI, PODUJATIA, INTERNET, PC

Okres	Aktívni používatelia spolu	z toho aktívni používatelia do 15 rokov	Podujatia	Návštevníci knižnice	Knižnice s pripojením na internet	Počet PC pre verejnosť s internetom
Bánovce n/B	2 724	1 390	192	25 257	7	5
	2 791	1 282	178	25 075	6	6
Myjava	1 552	631	111	13 042	5	11
	1 460	567	83	12 871	5	12
N. Mesto n/V	3 778	1 125	206	43 311	11	6
	3 942	1 211	248	44 549	10	8
Trenčín	10 571	3 657	775	160 054	18	38
	14 150	4 185	613	175 319	16	36

EKONOMICKÉ UKAZOVATELE

Okres	Príjmy (výnosy)	z toho z rozpočtu obce, VÚC	z toho výnosy z vlastnej činnosti	z toho tuzemské granty	Výdavky (náklady) na činnosť	z toho na nákup knižnič. fondu	Kapitálové výdavky
Bánovce n/B	102 904	93 349	3 055	6 500	102 823	6 447	0
	93 748	86 776	2 970	3 158	93 241	6 992	0
Myjava	74 989	63 597	2 592	8 800	76 432	8 524	0
	74 434	65 355	2 579	6 500	72 722	7 919	0
N. Mesto n/V	202 114	192 506	9 608	0	201 903	15 165	0
	194 950	182 634	10 108	2 200	193 536	18 231	0
Trenčín	1 061 766	955 798	37 348	10 891	1 062 187	90 494	92 671
	952 458	888 544	35 463	26 951	979 309	100 882	150

OSOBY ZABEZPEČUJÚCE ČINNOSŤ KNIŽNICE*

Okres	Osoby zabezpečujúce činnosť knižnice spolu	z toho zamestnanci	z toho osoby, s ktorými bola uzatvorená dohoda o práci vykonávanej mimo prac. pomeru	z toho dobrovoľníci (osoby bez nároku na mzdu, honorár)
Bánovce n/B	24,33	5,33	11	8
	24,63	5,63	12	7
Myjava	14,75	4,75	8	2
	14,05	5,05	7	2
N. Mesto n/V	24,87	11,87	10	3
	25,84	11,84	11	3
Trenčín	75,07	48,07	24	2
	99,90	48,90	49	1

Vyšiel nový kalendár výročí osobností a udalostí

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne vydala publikáciu prezentujúcu významné regionálne osobnosti a udalosti, ktorých výročie si pripomenieme v roku 2021. Kalendár výročí obsahuje súpis jubilujúcich osobností a udalostí okresov Bánovce nad Bebravou, Myjava, Nové Mesto nad Váhom a Trenčín.

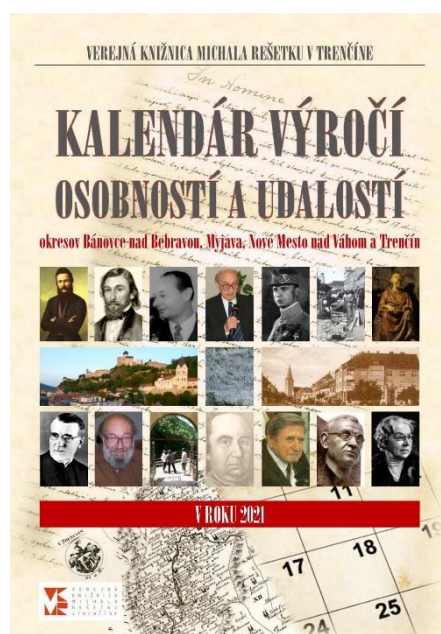
Kalendár je rozdelený na dve základné časti. V prvej časti, publikácia obsahuje jubilujúce osobnosti, ktoré majú k uvedenému regiónu vzťah, t. j. narodili sa tu, pôsobili, zomreli, sú tu pochované alebo ho významným spôsobom ovplyvnili, a v roku 2021 si pripomínáme ich výročie. Pri každej osobnosti sú uvedené základné biografické údaje s charakteristikou - meno a priezvisko, rok narodenia a úmrtia (ak sú známe), povolanie a vzťah k regiónu (rodák, pôsobenie, úmrtie, pochovaný, príp. štúdium). Usporiadanie tejto časti je chronologické, podľa dátumu výročia jubilujúcej osobnosti, to znamená podľa

mesiaca a dňa výročia jubilanta.

Druhú časť tvoria významné udalosti regiónu, ktoré sú rozdelené na prvé písomné zmienky jubilujúcich miest a obcí uvedených okresov, a výročia udalostí, ktoré ovplyvnili život v regióne. Záznam o výročí prvej písomnej zmienky, okrem názvu obce alebo mesta uvádza rok, ku ktorému sa výročie vzťahuje a záznam o významnej udalosti regiónu okrem roku, ku ktorému sa vzťahuje výročie, obsahuje aj jeho stručnú charakteristiku.

"Vyhľadávanie v kalendári uľahčuje menný a zemepisný register a dopĺňa ho zoznam použitej literatúry. Veríme, že predkladaná publikácia bude podnetom pre zviditeľnenie a sprítomnenie hodnotných myšlienok, diel, odkazov a inšpiruje k realizácii zaujímavých podujatí," uviedla zostavovateľka kalendára Petra Dombaiová.

Kalendár výročí osobností a udalostí 2021 okresov Bánovce nad Bebravou, Myjava, Nové Mesto nad Váhom a Trenčín v roku

2021 si môžete pozrieť, resp. stiahnuť na webe vkmr.sk v sekcii "REGIO knižnica".

■ PM, PD; Foto: archív VKMR

Nový výťah poteší najmä imobilných čitateľov

Trenčianska knižnica už má oficiálne prívlastok bezbariérová. Od decembra môžu čitatelia využívať nový výťah v budove na Jaselskej ulici. Prístup do objektu z dvora je však určený len pre imobilných návštevníkov. Stavbu začali realizovať v auguste 2019, finančné náklady investičnej akcie sa vyšplhali na takmer 117 tisíc eur.

V pondelok, 30. 11. 2020, prístavbu slávnostne odovzdal do užívania župan Jaroslav Baška. „Verejnú knižnicu Michala Rešetku (VKMR), ktorá patrí do zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja, navštevujú ľudia rôznych vekových kategórií a tiež s rôznymi zdravotnými hendikepmi. Myslím, že práve oni tento výťah najviac privítajú. Pevne verím, že bude slúžiť všetkým čitateľom a zároveň pomôže zatraktívniť služby, ktoré knižnica poskytuje," povedal predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Výťah ponúka dva vstupy. Ako spresnila riaditeľka Verejnej knižnice M. Rešetku Gabriela Krokvičková, z vnútorných priestorov knižnice ho môžu využívať návštevníci, ktorí už predložili svoj čitateľský preukaz v evidencii a potrebujú sa vyvíeť na prvé alebo druhé poschodie. Vstup z dvora je prioritne určený pre imobilných návštevníkov.

„Imobilní návštevníci si výťah privolajú stlačením zariadenia, ktoré sa nachádza na vonkajšej stene výťahu z dvora knižnice. Zariadenie sa po aktivácii rozsvieti a cez mikrofón umožňuje komunikáciu s

obsluhou v evidencii. Po vstupe do výťahu sa imobilný návštevník môže vyvíeť len na prízemie knižnice. Obsluha výťahu je v tomto prípade výlučne v kompetencii pracovníkov knižnice," doplnila riaditeľka trenčianskej knižnice.

Po predložení čitateľského preukazu v evidencii je možné výťah využívať bežným spôsobom v rámci všetkých podlaží. Pri odchode imobilného návštevníka z knižnice východom na dvor, je potrebné požiadať o asistenciu pracovníkov v evidencii.

■ PETER MARTINÁK; Foto: archív VKMR

OTVOR SRDCE, DARUJ KNIHU

V 16. ročníku „Otvor srdce, daruj knihu“ obdarovali 180 malých čitateľov. Do projektu sa zapojili školy z Trenčína, Trenčianskeho Jastrabia a Bánoviec nad Bebravou.

Knihy zo šestnásteho ročníka „Otvor srdce, daruj knihu“ sú predané a už aj darované. Odovzdanie 180 darovaných kníh malým čitateľom prebehlo postupne v jednotlivých školách prostredníctvom učiteľov a rodičov, keďže tento rok nebolo možné zorganizovať spoločný kultúrny program pre deti.

Ďakujeme anonymným darcom, tento rok sa knihy predali rekordne rýchlo, partnerom Mestu Trenčín, spoločnosti BYTAS s.r.o. za finančnú podporu, kníhkupectvám Panta Rhei, Biopredajňa Malý princ a Knihy pre každého.

■ Zdroj: TNN

Poznáme deti, ktorí si želajú nájsť pod vianočným stromčekom knihu, ale ich rodičia si to nemôžu dovoliť. V predvianočnom období navštívte kníhkupectvá v Trenčíne

kníhkupectvo Panta Rhei - ZOG Max, OG Laugariclo
biopredajňa Malý princ - Mierové nám. 29
kníhkupectvo Knihy pre každého - Oľd Pítor

Kúpou označených kníh pomáhate deťom s ťažkosťami. My Vašu darčekovú výdavku doručíme.
Knihy môžete nakúpiť od 15. novembra 2020.
K prvým zakúpeným knihám darujeme poslušný žeravý náramok a poslušnú mašičku z lisy „Od novembra do novembra“.

TRENČIANSKA NADÁCIA

e-mail: tre@trenčianskanadacia.sk, www.trenčianskanadacia.sk

O znovuotvorenie bol veľký záujem (diel II.)

Po trojtýždňovej jesennej prestávke (24. 10. – 15. 11. 2020), vyplývajúcej zo zákazu vychádzania, si čitatelia v Trenčíne opäť mohli požívať literatúru. Zástup ľudí pred budovou knižnice pripomínal zábery z plošného testovania.

Najsilnejší dopyt zaznamenali vo Verejnej knižnici M. Rešetku v Trenčíne (VKMR) v úvodný deň po opätovnom sprístupnení priestorov verejnosti. Ako vyčíslila riaditeľka VKMR Gabriela Krokvičková, v pondelok 16. novembra do knižnice zavítalo 775 návštevníkov, ktorí si vypožičali 3 197 kníh. Z uvedeného počtu bolo 105 detí.

„Najviac rezonovali detektívky Roberta Bryndzu, Dominika Dána či romány Ivany Havranovej. Hlad po knihách potvrdzuje aj fakt, že v rámci zákazu vychádzania si čitatelia elektronicky rezerovali alebo nechali odložiť až 250 kníh, ktoré si prišli vyzdvihnúť,“ doplnila Krokvičková s tým,

že počas zatvorenia bolo cez bibliobox na Jaselskej ulici vrátených 2700 titulov. Zaevidované výpožičky knihovníci pribežne predložovali.

Pozoruhodné čísla podčiarkla medziročná bilancia. V porovnaní s bežným novembrovým pondelkom z roku 2019 stúpla návštevnosť trenčianskej knižnice

o tretinu, pričom počet výpožičiek vzrástol o päťdesiat percent.

Na základe uznesenia vlády SR č. 804, ktoré obmedzuje slobodu pohybu a pobytu zákazom vychádzania obyvateľstva, je knižnica od 19. 12. 2020 opäť zatvorená do odvolania.

■ PM; Foto: archív VKMR

ARCHÍV VKMR: V ČASE PANDÉMIE SME NAČRELI DO KNIŽNICE SPRED ŠTYROCH DESAŤROČÍ

V marci 2020 zomrel vo veku 86 rokov PhDr. RUDOLF SAMUEL, CSc. Ako archívár sa venoval dejinám telovýchovy i téme najstaršieho mestského protokolu. Počas života zastával post riaditeľa Trenčianskeho múzea i Krajskej knižnice v Trenčíne.

„Pri všetkej skromnosti, autorita krajskej knižnice bola na vysokej úrovni. Na mnohých celoslovenských poradách sa doslova čakalo, čo povie Trenčín,“ spomínal.

V autobiografii *Ulica môjho života* z roku 2016 vyzdvihol viacerých spolužiakov z gymnaziálnych čias, nezabudol ani na prezliekanie kabátov na sklonku komunistického režimu. Názov knihy autor odvodil od domovskej adresy na Ulici Alexandra Lišku v Zamarovciach, kam sa v roku 1958 presťahoval z rodných Trenčianskych Biskupíc. Knižka je dostupná v pracovisku VKMR na Jaselskej ulici.

■ PM; Foto: archív VKMR

■ Zdroj: Trenčianske noviny, č. 42/1982, s. 6

Hovoríme s riaditeľom Krajskej knižnice v Trenčíne PhDr. R. Samuelom CSc.

Každý tretí občan – čitateľom

Značný podiel na rozvoji osobnosti socialistického človeka v našom okrese má Krajská knižnica v Trenčíne. Neustály rast čitateľov svedčí o spokojnosti návštevníkov i bohatej možnosti výberu. O vývoji a súčasnej činnosti knižnice sme sa porozprávali s jej riaditeľom, PhDr. Rudolfom Samuelom, CSc.

● **Terajšia tvár Krajskej knižnice v Trenčíne má svoje korene v minulosti...**

„Vznik prvej verejnej knižnice v Trenčíne je datovaný rokom 1926. Koncom nasledujúceho roku vlastnila 836 zväzkov kníh. Stav jej knižného fondu narastal, ale po oslobodení sa začala budovať prakticky odznova. Prudký rozvoj knižnice, v tom čase už okresnej, možno zaznamenať od roku 1952. Za činnosť v roku 1954 získala ako jedna z prvých na Slovensku titul „Vzorná ľudová knižnica“. Po územnej reorganizácii sa stala ústredím metodickej, bibliografickej, informačnej a medziknižničnej výpožičnej služby pre knižnice jednotnej sústavy v Zs. kraji. Plní funkciu okresnej i mestskej knižnice.“

● **Budovanie knižnice prešlo mnohými vývojovými fázami. Aký je jej súčasný stav?**

„Podľa organizačného poriadku, schváleného Radou Zs. KNV, má kniž-

nica okrem vedenia útvar metodiky, informácií a bibliografie, útvar služieb a hospodársko-technické oddelenie. Väčšina knižného fondu je k dispozícii v centrálnej budove, kde sú umiestnené všetky výpožičné oddelenia pre dospelých čitateľov, dokumentačné úseky, študovne a čítareň. Poskytujú sa všetky druhy knižničných a informačných služieb. Oddelenie politickej literatúry má vysunuté pracovisko v Dome politickej výchovy OV KSS. Centrálné oddelenie pre deti a mládež do 14 rokov s čítárňou a študovňou je umiestnené v osobitnej budove. Zákonitý rozvojový trend a snaha preniesť knižničné služby čo najbližšie k ich používateľom si vyžiadali budovanie pobočiek na území mesta. Knižnica ich vybuďovala päť.“

● **K tomu, aby mohla knižnica účinne plniť svoje poslanie, podieľať sa na zvyšovaní politickej, odbornej a kultúrnej úrovne občanov, musí mať vytvorené podmienky, ktoré oprie materiálnych, technických a**

priestorových predstavujú predovšetkým knižničné fondy.

„Knižnica nadobúda svoje fondy v relatívnej kompletnosti, predovšetkým nákupom celej knižnej produkcie ČSSR. Ako pracovisko pre regionálnu bibliografu a dokumentáciu získava povinné výtlačky všetkých tlačí a rozmnoženín, publikovaných v meste a okrese. Prevažnú väčšinu knižničných fondov predstavuje politická a odborná literatúra, pretože knižnica sa popri svojom poslaní postupne prebudováva na všeobecnú vedeckú knižnicu s regionálnym zameraním. V súčasnosti má vyše 230 tisíc jednotiek knižničného fondu, z toho 215 tisíc kníh.“

● **Koľko čitateľov má knižnica a ako rástol ich počet?**

„Kvalitatívny a kvantitatívny rozvoj služieb realizuje knižnica v súlade s čitateľskými nárokmi a s danými podmienkami. Ku koncu minulého roku evidovala knižnica takmer 14 tisíc čitateľov, t. j. 28 percent z počtu obyvateľov mesta. V porovnaní s rokom 1961 je to štvornásobne viac. Takmer tretina „čítajúcich“ občanov mesta je dôkazom, že v našej knižnici je naozaj z čoho vybrať.“ **Za rozhovor poďakovala: (i)š**

Literárnu súťaž vyhodnotili bez laureátov

ORGANIZÁTORI NIĽ SÚŤAŽE NEPRETRHLI ANI NAPRIEK VIACERÝM OBMEDZENIAM

K poslednému novembrovému piatku v meste pod hradom Matúša Čáka tradične patrí vyhodnotenie celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Branckého. Časy sa však menia. Našťastie talenty zostávajú.

Do dnes už renomovanej súťaže s názvom „Studňa sa tajne s dažďom zhovára“ autori v roku 2020 poslali 402 príspevkov. Zo 149 autorov bolo 114 žien. V kategórii do 20 rokov vyšlo s kožou na trh 36 mladých literátov.

Ako doplnila tajomníčka trenčianskej odbočky Spolku slovenských spisovateľov Margita Ivaničková, súťažiach najviac oslovila poézia. „Akonáhle nám to okolnosti dovoľia, stretneme sa osobne vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne. Tam si v tvorivom dialógu vynahradíme všetko, o čo sme boli nie našou vinou ukrátení a slávnostne zvýšime 28. ročník súťaže,“ ubezpečila Ivaničková.

Podľa organizátorov laureáti dostanú ocenenia poštou. Spolu s literátmi, ktorí zareagovali na tematickú oblasť „Križ je najväčšie znamienko plus“, nájdú svoje texty v zborníku.

Súťaž zastrešuje Miestny odbor Matice slovenskej v Trenčíne. Porote predsedá básnik Jaroslav Rezník, práce tiež hodnotili šéfredaktor Literárneho týždenníka Štefan Cifra, Margita Ivaničková, Janka Poláková a Juraj Oravec.

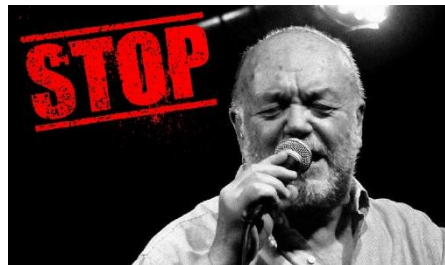
■ PETER MARTINÁK; Foto: archív VKMR

Vľavo hore: predsedníčka Krajskej rady Matice slovenskej Trenčianskeho kraja Žofia Hrančová ďakuje vedúcej knižnično-informačných služieb VKMR Sylvii Fabovej, vľavo dole: predsedníčka Miestneho odboru Matice slovenskej v Trenčíne Anna Prnová. Vpravo zľava: Anna Prnová, Mária Jana Jablonská, Margita Ivaničková, Janka Poláková, Žofia Hrančová. ■ Foto: archív VKMR

Kultúrne podujatia sú dočasne zrušené

Na základe opatrení Ústredného krízového štábu SR platí zákaz hromadných podujatí od 15. 10. 2020 do odvolania. Z tohto dôvodu sú talkšou s Petrom Lipom (plánovaná na 14. 10. 2020), prezentácia nového románu Jozefa Banáša „Nádherná smrť v Altaji“ (plánovaná na 26. 10. 2020), ako aj plánované besedy s Ivanou Havarovou, Antoniou Krzemieňovou či Vojtechom Brabencom vo VKMR presunuté na neurčito. O náhradných termínoch budeme informovať. ■ RED; Foto: jazzport.cz

VÝSLEDKOVÁ LISTINA

XXVIII. ROČNÍKA CELOSLOVENSKEJ LITERÁRNEJ SÚŤAŽE JOZEFA BRANECKÉHO
STUDŇA SA TAJNE S DAŽDOM ZHOVÁRA

ORGANIZÁTORI SÚŤAŽE

- Miestny odbor Matice slovenskej v Trenčíne • Odbôčka Spolku slovenských spisovateľov v Trenčíne • Mesto Trenčín •
- Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja •

TEMATICKÁ OBLASŤ „KRIŽ JE NAJVÄČŠIE ZNAMENKO PLUS“

1. miesto: Anna Lažová, Svidník
 2. miesto: Marta Viteková, Nové Mesto nad Váhom
 2. miesto: Adela Oravcová, Pezinok
 3. miesto: Mária Sirotová, Nižná nad Oravou
 3. miesto: Ľudmila Magdolenová, Prievidza
 3. miesto: Matej Kováč, Rimavské Janovce
 Cena MO Matice slovenskej: Katarína Holcová, Brandýs nad Labem (ČR)
 Cena MO Matice slovenskej: Anna Prnová, Horné Srnie
 Cena MO Matice slovenskej: Edita Ďurčová, Nové Mesto nad Váhom
 Cena MO Matice slovenskej: Katarína Holubeková, Stupava
 Cena MO Matice slovenskej: Ján Dulovič, Poprad
 Cena primátora Mesta Trenčín: Jana Jančovičová, Pol'ný Kesov
 Cena primátora Mesta Trenčín: Martin Gregor, Bratislava

POÉZIA — AUTORI DO 20 ROKOV

1. miesto: Alex Zamborský, Prešov
 2. miesto: Barbora Langová, Stará Ľubovňa
 2. miesto: Magdaléna Martišková, Topoľčany
 3. miesto: Marek Jaroš, Stará Ľubovňa
 3. miesto: Ema Fröhlichová, Stará Ľubovňa
 Cena primátora Mesta Trenčín: Radoslava Hubeková, Plavecké Podhradie

PRÓZA — AUTORI DO 20 ROKOV

1. miesto: Samuel Král', Dubnica nad Váhom
 2. miesto: Zuzana Andrášová, Levoča
 2. miesto: Mária Barnovská, Stará Ľubovňa
 3. miesto: Lucia Herceková, Hlohovec
 Cena MO Matice slovenskej: Andrea Mrázová, Matiašovce
 Cena MO Matice slovenskej: Adriana Dobošová, Trenčín
 Cena primátora Mesta Trenčín: Valéria Vrábliková, Nové Mesto nad Váhom
 Cena Odboru školstva a kultúry Úradu TSK: Laura Hajdučková, Humenné

POÉZIA — AUTORI NAD 20 ROKOV

1. miesto: Zuzana Martišková, Topoľčany
 2. miesto: Monika Mišúnová, Šenkvice
 2. miesto: Lýdia Žáková, Kostolné Kračany
 3. miesto: Anna Prnová, Horné Srnie
 3. miesto: Pavol Fekete, Košice
 Cena MO Matice slovenskej: Anna Lažová, Svidník
 Cena MO Matice slovenskej: Silvia Hlavová, Beckov
 Cena MO Matice slovenskej: Mária Lejnarová, Poprad
 Cena poroty: Monika Mizeráková, Melčice-Lieskové
 Cena Odboru školstva a kultúry Úradu TSK: Miroslava Košťálová, Mojmírovce

PRÓZA — AUTORI NAD 20 ROKOV

1. miesto: Monika Mišúnová, Šenkvice
 2. miesto: Matej Rumanovský, Trenčín
 2. miesto: Jaroslav Janečka, Trenčín
 2. miesto: Zuzana Martišková, Topoľčany
 3. miesto: Martin Mišún, Šenkvice
 3. miesto: Tomáš Ďurnek, Žilina
 3. miesto: Katarína Holcová, Brandýs nad Labem (ČR)
 Cena predsedu poroty: Mária Berithová, Trenčín
 Cena predsedu poroty: Eva Bielíková, Lednica
 Cena primátora Mesta Trenčín: Jozef Páleník, Svinná
 Cena primátora Mesta Trenčín: Barbora Lorincz, Bratislava
 Cena Odboru školstva a kultúry Úradu TSK: Miroslava Košťálová, Mojmírovce
 Cena MO Matice slovenskej: Daniela Lysá, Ľubochňa
 Cena MO Matice slovenskej: Ivan Zezulka, Košice

u. fond
na podporu
umenia

RUDOLF DOBIÁŠ: AKO SA SPIEVA V KLIETKE

Spoločenská miestnosť Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne patrila 9. septembra 2020 spisovateľovi Rudolfovi Dobiášovi a hlavne prezentácii jeho zatiaľ ostatnej knihy *Ako sa spieva v kletke*.

O hudobný úvod a vstupy sa postarala hudobná skupina *Mona Luca*. Výber nebol náhodný, skupina má vo svojom repertoári zhudobnené verše pána Dobiáša.

Rudolf Dobiáš stál pri založení Literárneho klubu Omega v septembri 1996. V knihe *Ako sa spieva v kletke* s podtitulom *Minulosť nezomiera* venuje autor básnikovi Ondrejovi Čiliakovi dve spomienky *Odišiel za svetlom* a *Môj prvý priateľ básnik*. Vznik tejto knihy výstižne v edičnej poznámke vyjadril znalec tvorby R. Dobiáša Milan Rešutík: „Že spisovateľ je pripravený bilancovať svoj život ale aj svoje dielo – respektívne – čo najviac z toho čo priniesol život a čo deň dal.“

O Dobrom Dobranovi z Dobrej, taký názov má príhovor jeho blízkeho priateľa, výtvarníka Jozefa Vydrnáka k životnému jubileu v roku 2009, bolo už povedané a napísané veľa. Jozefovi Vydrnákovi v tejto knihe je venovaná stať *Slovo o maliarovi*. Spisovateľ nemá rád rozruch okolo seba – stačilo by mu keby som povedala: narodil sa, napísal, vstúpil ticho do literatúry. Dovolím si však predstaviť spisovateľa Rudolfa Dobiáša v krátkom curriculum vitae, o jeho tvorbe a živote by mohol byť aj dvojdňový seminár.

Kto je Rudolf Dobiáš? Oblasť autorského záujmu je širokospektrálna: próza, poézia, literatúra pre deti a mládež, publicistika. V súčasnej literatúre má výnimočné po-

stavenie – tak svojím životom, ako aj témami svojich kníh. Ako čerstvého matu-ranta na gymnáziu v Trenčíne ho v roku 1953 zatkli a odsúdili na 18 rokov väzenia za protištátnu činnosť (distribúcia protikomunistických letákov). Na základe amnestie v roku 1960 ho prepustili na slobodu. Po návrate musel bojovať o holú existenciu. Jeho literárne texty spojené s tvorbou pre deti a mládež a rozhlasovými hrami, najmä rozprávkami, ktorými sa dostal do povedomia poslucháčov v 70. a 80. rokoch.

Prečo pre deti? Podľa jeho slov tvorba pre deti bola takou únikovou chodbou. Tam nemohol zabrdnúť do ideových konfliktov, „vojsť do osíh hniezd“. Napriek tragickej skúsenosti má Dobiášova poézia a rozprávky pre deti v sebe veľa hravosti, fantazijnosti a humorne odľahčeného pohľadu na detský svet. Zlomový bol ako sám povedal v jeho živote rok 1975. Vrátil sa k písaniu nielen poézie a hier pre deti a mládež. Uspel hneď v dvoch súťažiach rozhlasových hier pre deti aj pre dospelých – prvá rozhlasová rozprávka *Štyria bratia*, vysielaná roku 1975 v Slovenskom rozhlase a o niečo neskôr *Mladé letá* vydali jeho prvú knihu poviedok pre mládež *Veľké biele vtáky*. V roku 1976 riskol zmenu a odišiel na tzv. voľnú nohu. Prežil tieto neľahké roky, vypomáhal si nenáročnými zamestnaniami. Po zmene politického režimu 1989 sa Rudolf Dobiáš rozhodol vydať svedectvo o sebe a dobe v podobe noviel či románov – teda beletrie. Od roku 1996 postupne vydal zbierky noviel *Temná zeleň*, *Tajní ľudia*, *Zvony a hroby*, *Znovuzrodenie – výber 16 noviel*, *Príbehy z prítmia*. Výstižné sú slová Vladimíra Petrika v doslove knihy *Príbehy z prítmia*: „Sila Dobiášových próz vyplýva z autenticity zažitého a zároveň nepochybiteľného prozaického talentu poznačeného lyrizmom. Jeho osobná tragédia sa viaže na vek, v ktorom sa tvorí osobnosť, vek intelektuálneho a emocionálneho dozrievania. Všetky zážitky sa v tomto prípade uložili hlboko do autorovho vnútra a stali sa súčasťou charakteru. Hoci sa k nim Dobiáš vrátil až po štyroch desaťročiach, ich podoba nevybledla, zostala im drsná aktuálnosť a naliehavosť. Preto sú stále pôsobivé.“

Slová autora (namiesto prológu)

„V roku 1960 sa dočkali slobody tisíceky politických väzňov, nespravodlivo stíhaných komunistickým režimom. Bol som jedným z nich. Pre nich kvôli spravodlivos-

ti a aby sa na nich nezabudlo som napísal túto knihu spomienok. Mnohí z nich, hoci už nie sú medzi nami, si zaslúžia aby sme ich životy bližšie poznali.“

V tejto knihe Rudolf Dobiáš spomína ľudí, priateľov, známych i neznámych, ktorí mu pomáhali prvé týždne, mesiace ba i roky života – boli medzi nimi spisovatelia, dramaturgovia, maliari, redaktori.

Dobiáš priznáva, že ho výtvarné umenie podmanilo až v hlbokoj dospelosti, keď ho roku 1962 priateľ zoznámil s akademickým maliarom Andrejom Belocvetovom v jeho pražskom ateliéri. Priateľom výtvarníkom venoval v tejto knihe kapitolu *Pozvanie do galérie*.

Kapitola *Priatelja* venovaná priateľom Antonovi Balážovi – stretnutie s ním a jeho záujem o tvorbu a život Rudolfa Dobiáša vyústilo do úspešného knižného rozhovoru *Vyniesť na svetlo dňa príbehy dlhej noci*, Antonovi Srholecovi, MUDr. Ladislavovi Kvasničkovovi, Mgr. Jánovi Halašovi, a mnohým priateľom výtvarníkom.

Jednoznačným zámerom a poslaním knihy *Ako sa spieva v kletke* bolo nestratiť čo len jedno zrnko z krutej pravdy 50. rokov a vydať svedectvo o neochvejnej viere, ktorá bola napokon silnejšia než všetky príkorria režimu. K týmto pozoruhodným okrem spomínaných patrí kolosálne štvorzväzkové dokumentárne dielo *Triedni nepriatelja*.

V závere spomeniem príspevkov Tibora Žilku v zborníku štúdií z medzinárodnej konferencie s názvom *Rudolf Dilong a katolícka moderna v Nitre 2019: Väzenská tematika v tvorbe Rudolfa Dobiáša*. Príspevok je dôkazom toho, že vždy sa dozviem niečo nové aj napriek tomu, že o spisovateľovi R. Dobiášovi bol napísané veľa, ale ešte nie všetko. Autor uverejnil na záver známu a pôsobivú báseň *Kam odchádzate jáchymovskí chlapci?* Prítomní si ju vypočuli v prednese samotného autora.

„Symbiôza hrobu a fárание pod zemou dáva básni svoje čaro, hĺbku a umeleckú hodnotu.“ (Tibor Žilka)

Pri Rudolfovi Dobiášovi by sme snád' mohli porozmýšľať aj nad otázkou či je viac spisovateľom alebo svedomím. Ak by sme už takúto otázku vskutku aj položili, pýtať by sme sa mohli aj na to, čo potrebuje Slovensko, resp. či mu chýba viac spisovateľov či svedomie?

Ako sa spieva v kletke? Ťažko a vôbec sa tam nedá lieťať.

■ JANKA POLÁKOVÁ; Foto: VKMR, artforum.sk

NA POČIATKU NOCI DIVADIEL BOLA KNIŽNICA

Noc divadiel sa koná vždy tretiu novembrovú sobotu vo viacerých mestách súčasne. Divadlá otvárajú svoje priestory počas večerných, resp. nočných hodín, aby tým demonštrovali svoju otvorenosť novým podnetom. V ére korony diváci objavili tiež nový rozmer podujatia. Pritom sa napríklad dozvedeli, že autorka hry *Svetový Slováč Štefánik* prečítala pri jej tvorbe 27 kníh...!

Mestské divadlo Trenčín pri tejto príležitosti poodhalilo veci skryté. Verejnosti sprístupnilo prvú časť trojdielnej mini série dokumentov o vzniku divadelných inscenácií na doskách svojej nezávislej profesionálnej scény. Zákulisie hry *Svetový Slováč Štefánik* priblížila autorka Zuzana Mišáková i režisér Karol Rédlí. V rámci prípravy video-dokrútky obaja navštívili trenčiansku knižnicu, ktorá divadelnému predstaveniu v počiatkoch zároveň poslúžila ako informačná základňa. „Neustále sa mi potvrdzuje, že trenčianska knižnica je vzácnym a cenným zdrojom informácií, ale aj inšpirácie. Tu nachá-

dzam najviac pokladov, z ktorých môžem ďalej čerpať,“ povedala kreatívna producentka, autorka, dramaturgička a herečka v jednej osobe Zuzana Mišáková.

Dokument *Bez make-upu* o vzniku autorskej inscenácie *Svetový Slováč Štefánik* si môže-

te zdarma pozrieť na YouTube kanáli Mestského divadla Trenčín. Množstvo zaujímavých zostrihov z kultúrno-spoločenských podujatí vo VKMR môžete sledovať aj cez YouTube kanál trenčianskej knižnice.

■ PETER MARTINÁK; Foto: archív VKMR

Polstoročie miestnej ľudovej knižnice v Kubrej

Od roku 1971 severnú časť Trenčína tvorí Kubrá. Bývalá svojrážna dedina, známa svojím folklórom, peknými krojmi a zvykmi široko-ďaleko. Na ľudové zvyky a tradície sú Kubrania hrdí a toto najvzácnejšie dedičstvo — svojrážny folklór, ktoré si vedel ľud udržať aj po mnohoročnom útlaku, s láskou zachovávajú pre budúce generácie. sotva uplynuli dva roky odvtedy, čo si Kubrania pripomenuli 40-te výročie založenia miestnej folklórnej skupiny. A v tomto roku sa zamýšľajú nad ďalším významným výročím.

V obecnej kronike, ktorú založila v roku 1919 učiteľka Mária Šimková, je na strane 16 tento zápis:

Povedz mi čo čítaš ...

„V roku 1925 bola založená obecná knižnica. Knižnicu mala na starosti knižničná komisia na čele s Ondrejom Beňovičom. Prvým knihovníkom bola M. Šimková, správkyňa školy. Knihy sa vypožičiavali každé 2 týždne. Najprv sa vyberal poplatok 50 halierov za každú vypožičanú knihu. No neskoršie zaplatil čitateľ na celú sezónu 20 halierov, preto, aby poplatok neodrádzal čitateľov od vypožičiavania a od čítania. Knihy pre obecnú knižnicu dodávala Matica slovenská v celých sériách. Obec prispievala na knižnicu sumou 500 korún ročne. Knižnica mala i časopisy *Život*, *Boj o zdravie* a *Obrana obyvateľstva*. Zo začiatku najviac sa čítali bájky a rozprávky. Neskoršie dobrodružné a historické romány.“

Teda presne 50 rokov uplynulo odvtedy, čo Kubrania, aj

tí najchudobnejší, dostali možnosť načrieť do bohatej studnice vedomostí.

Prvá knižnica, ktorú vlastne reprezentovali 2 veľké skrine, bola umiestnená v škole. Deti ju mali na dosah ruky. Cestu k nej si však čoskoro po otvorení našli aj dospelí čitatelia. Veľkú zásluhu na tom mala učiteľka M. Šimková. V škole zaviedla, dá sa povedať, povinné čítanie. Deťom sa, samozrejme, rozprávky páčili a neodradili ich od kníh ani nie veľmi obľúbené tituly, ako bola podľa spomienok pamätníkov aj „Panna s pomútenou hlavou“ a ďalšie, ktoré museli čítať za trest pre rôzne nezbedníctva. Prostredníctvom knižničnej komisie propagovala M. Šimková najmä slovenskú literatúru aj medzi ostatnými obyvateľmi Kubrej a nebude to vari nadsadzovanie, ak založeniu knižnice pripíšeme čo i len malý podiel na tom, že vtedajšia mladá generácia aj z najchudobnejších rodín, prejavila záujem o vyššie vzdelanie.

Lásku obyvateľov Kubrej ku knihe rozhodne znásobila aj možnosť osobných stretnutí s literátmi ďalšími a významnými osobnosťami. Veď medzi Kubranov neraz zavítala L. Riznerová-Podjavorinská, pozvanie prijala a do Kubrej prišla aj manželka známeho slovenského spisovateľa M. Kukučina — Perica Bencúrová, častými hosťami boli v Kubrej skladateľ J. Matuška, nár. umelec K. Plicka a mnohí iní.

Päťdesiatročná tradícia sa stala už dávno zvykom. Dnes v Kubrej vari ani niet domu, z ktorého by aspoň jeden člen rodiny nenavštevoval knižnicu. Pravda, aj keď v pôvodnej budove, ale už rozhodne nie tú, aká v starej škole bola. Po vystavení novej — modernej školy, v roku 1972 bola v rekonovanej budove otvorená pobočka Krajskej knižnice. Navštevník v pekne upravených priestoroch si môže vybrať z takmer 9 tisícového fondu literatúru podľa potreby. K preštudovaniu priamo v knižnici má k dispozícii 52 titulov rôznych časopisov. No a že budova knižnice je hojne navštevovaná a že Kubrania ozaj radi čítajú, najlepšie dokazuje 600 malých a vyše 200 dospelých čitateľov, ktorí sa spolu s ďalšími radi zúčastňujú aj na rôznych podujatiach, ako sú besedy o knihe, kvízy a výstavy, a pod. (IR)

Pred päťdesiatimi rokmi sa stala Kubrá mestskou časťou Trenčína. V niekdajšej obci mali od roku 1925 knižnicu, ktorej odkaz si pripomíname archívnym článkom spreď 45 rokov.

■ Foto: Trenčianske noviny, roč. 16, č. 50-52, 1975, s. 3

INŠPIRUJEME SA, TVORÍME A ZOSTÁVAME V KONTAKTE

Keď deti nemôžu prísť k nám, prídeme my za nimi

Tak ako mnoho iných organizácií, aj my sme hľadali spôsoby, ako napriek pandémie nestratiť kontakt s našimi detskými čitateľmi a spríjemniť im túto nepriaznivú situáciu v pohodlí a bezpečí domova. Zo skúseností prameňiacich z množstva zrealizovaných hodín zážitkového čítania vieme, že okrem dramatizovaného čítania sa deti vždy veľmi tešili aj na sprievodné tvorivé dielničky, ktoré sa časom stali neoddeliteľnou súčasťou každého podujatia. A tak bola voľba jasná. Keď deti nemôžu prísť k nám, prídeme my za nimi (aspoň virtuálne) a niečo pekné si spolu vyrobíme. Čerpať pritom môžeme priamo z našich knižných zdrojov plných nápadov a inšpirácií, ktoré máme na oddelení (no dobre, občas nájdeme niečo zaujímavé aj na internete).

Na jar to boli okrem tradičných papierových výrobkov aj rôzne pracovné listy, hádanky, úlohy, autorské čítania a nako-

niec úplne najobľúbenejšími sa stali pokusy s vodou.

V lete sme pokračovali sériou rôznych aktivít v rámci celoslovenskej akcie „Prečítané leto“, kde sme sa každý týždeň v rámci jednej témy potešili zaujímavým tipom na čítanie a sprievodným úlohám.

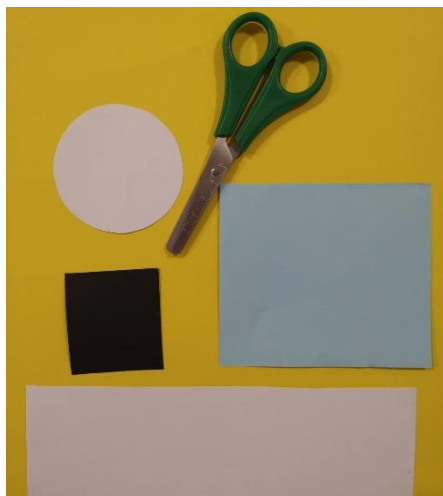
Jeseň nám odštartovalo celosvetové podujatie „Noc s Andersenom“, ktoré sa konalo v náhradnom termíne a taktiež sa dalo zrealizovať netradične – v každej domácnosti. Organizátori podujatia zverejnili na svojej webovej stránke bohatú nádielku nápadov a tipov, ktoré boli zárukou skvelej zábavy. V priestoroch knižnice má „Noc s Andersenom“ neopakovateľné čaro, ale podľa spätnej väzby „noclažníkov“ sme videli, že aj doma si túto rozprávkovú noc rozhodne užili. Okrem toho, jeseň nám ponúka množstvo materiálu na tvorenie, takže sme hneď využili gaštany a listy, aby sme si spolu vyrobili rôzne zvie-

ratká a iných tajomných obyvateľov lesa. A aj tých vymyslených, ako si ich predstavujeme pri čítaní rozprávok. Nechýbalo samozrejme „halloweenske“ tvorenie a tipy na výzdobu.

Zima je už tradične spojená s vianočnými prípravami a tvorením. Priniesli sme vám návod na výrobu adventného kalendára, vianočných pozdravov a ozdôb. Zapojili sme sa a zdieľali obľúbenú predvianočnú celoslovenskú akciu Celé Slovensko číta deťom v čase adventnom, ktoré taktiež pripravilo pásma s čítajúcimi hosťami online. Neustále hľadáme nové inšpirácie a aj v novom roku sa budeme snažiť prinášať množstvo zaujímavých aktivít a dielničiek. Na začiatok si s nami môžete vyrobiť jednoduchého snehuliačika z papiera a možno sa nám podarí presvedčiť Perinbabu, nech ponatriasa poriadne perinu.

■ ĽUBICA KRAJČÍKOVÁ

■ Foto: facebook.com/DetiVKMR

V záujme skvalitnenia poskytovaných informácií si radi prečítame
VAŠE POSTREHY, NÁMETY A PRÍSPEVKY,
ktoré nám môžete adresovať e-mailom na multi@vkmr.sk,
prípadne zaslať poštou na adresu
Verejnej knižnice Michala Rešetku (Hasičská 1, 911 82 Trenčín)

www.vkmr.sk

Knihovník

Metodický časopis pre verejné knižnice okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava

Vychádza od roku 1981. Vychádza dvakrát ročne (raz za polrok).

Ročník: 38

Číslo: 1/2021

Edícia: Metodika

Zostavil a graficky upravil: Mgr. Peter Martinák

Zodpovedný redaktor: Ing. Gabriela Krokvičková

Redakcia: Bc. Sylvia Fabová; Mgr. Martina Zobková; Mgr. Peter Martinák

Za obsah a jazykovú úpravu zodpovedajú autori príspevkov.

Aktuálne číslo vydala Verejná knižnica Michala Rešetku
so sídlom na Hasičskej ulici 1 v Trenčíne vo februári 2021.

Kontakt: www.vkmr.sk; vkmr@vkmr.sk

Celý obsah časopisu je voľne prístupný v elektronickej forme na webe trenčianskej knižnice v sekcii Digitálny fond.
URL: http://www.vkmr.sk/regio-kniznica/casopis-knihovnik.html?page_id=10053

©

VKMR